

Handläggare
Albin Ring
Telefon: 08-508 289 28

Till
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2021-12-14, p. 18

Överklagande av Förvaltningsrättens i Stockholm dom den 30 november 2021 i mål nr 7215-21

Förvaltningens förslag till beslut

Miljö- och hälsoskyddsnämnden beslutar att

1. Överklaga Förvaltningsrättens i Stockholm dom den 30 november 2021 i mål nr 7215-21 och yrka att kammarrätten dels ska meddela prövningstillstånd och dels, med upphävande av förvaltningsrättens dom, bifalla nämndens ansökan av den 29 mars 2021 om utdömning av försuttet vite.
2. Åberopa detta tjänsteutlåtande som grund för nämndens utveckling av talan i målet.
3. Uppdra åt förvaltningschefen att företräda nämnden i ärendet.
4. Justera beslutet omedelbart.

Anna Hadenius
Förvaltningsdirektör

Daniel Persson
Avdelningschef

Sammanfattning

Förvaltningsrätten i Stockholm har avslagit en ansökan från nämnden om utdömning av försuttet vite enligt lag (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen eftersom domstolen anser att ändamålet med vitet hade förlorat sin betydelse.

Förvaltningen konstaterar att en skyldighet för den som driver ett serveringsställe att vidta åtgärder så att trängsel undviks och att besökare kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra emellertid fortfarande gäller enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Med hänsyn till att det för närvarande pågår en ökad smittspridning i samhället och att regeringen och Folkhälsomyndigheten därför har meddelat skärpta

restriktioner och överväger ytterligare åtgärder, anser förvaltningen att domstolens bedömning att ändamålet med vitesföreläggandet har förlorat sin betydelse inte är korrekt. Därtill har förvaltningsrätten även i närtid, såväl omedelbart före som efter det att nu aktuell dom meddelades, gjort en annan bedömning i fråga om vitets ändamål avseende i allt väsentligt identiska mål om utdömmande av vite enligt lagen. Domstolen är därmed inte konsekvent i sin bedömning av den för målet avgörande frågan, vilket leder till såväl rättsosäkerhet som brister i likabehandlingen av enskilda.

Mot denna bakgrund föreslår förvaltningen att nämnden ska överklaga domen till Kammarrätten i Stockholm och yrka att domstolen ska meddela prövningstillstånd samt utdöma det försuttna vitet enligt nämndens ansökan.

Bakgrund

Den 28 februari 2021 förelade nämnden Sthlm Bistro AB (härefter *bolaget*) att vidta åtgärder för att säkerställa att det är minst en meters avstånd mellan gäster i olika sällskap i hela lokalen. Beslutet fattades med stöd av lag (2020:526) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Lagen kompletterades av Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2020:37) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen, där det i 3 § bl.a. angavs att sällskap ska kunna hålla minst en meters avstånd till andra sällskap. Beslutet förenades med ett löpande vite.

Den 29 mars 2021 ansökte nämnden vid Förvaltningsrätten i Stockholm om utdömmande av försuttet vite sedan bolaget vid en uppföljande inspektion den 26 mars brutit mot nämndens föreläggande.

Den 29 september 2021 beslutade Folkhälsomyndigheten att upphäva myndighetens föreskrifter och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen (HSLF-FS 2021:68). Lagens giltighetstid har dock förlängts i omgångar och nu senast till och med utgången av januari 2022 (SFS 2021:860).

Den 30 november 2021 avlog förvaltningsrätten nämndens ansökan i nu aktuellt mål med hänvisning till att ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse då Folkhälsomyndighetens föreskrifter har blivit upphävda (9 § lagen [1985:206] om viten). Domstolen hänvisade även till en motsvarande dom från Kammarrätten i Göteborg av den 5 november 2021 i mål nr 3285-21.

Ärendets beredning

Förvaltningens tjänsteutlåtande har beretts av förvaltningsjuristen Albin Ring.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Överklagande

Förvaltningen föreslår att nämnden överklagar förvaltningsrättens dom enligt förvaltningens förslag till yrkande och utveckling av talan nedan. Förvaltningen föreslår även att nämnden ska uppdra åt förvaltningsdirektören att företräda nämnden i ärendet.

Nämndens yrkande

Nämnden yrkar att kammarrätten meddelar prövningstillstånd och med upphävande av förvaltningsrättens dom bifaller nämndens ansökan om utdömmande av försuttet vite av den 29 mars 2021.

Skäl för prövningstillstånd

Förvaltningsrätten har med stöd av 9 § lagen om viten avslagit nämndens ansökan om utdömmande av vite på grund av att ändamålet med vitet bedöms ha förlorat sin betydelse då Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen har upphävts.

Nämnden anser att domstolens bedömning är felaktig eftersom bolaget fortfarande har en skyldighet att säkerställa att trängsel undviks och att besökare kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra enligt 3 § lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder. Smittspridningsläget är vidare vid tidpunkten för förvaltningsrättens dom ett annat än det som gällde vid tidpunkten för det avgörande från Kammarrätten i Göteborg som domstolen hänvisar till. Se vidare härom nedan under nämndens utveckling av talan. Mot denna bakgrund anser nämnden att det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till. Det är i vart fall inte möjligt att bedöma riktigheten av det slut som förvaltningsrätten har kommit till utan att prövningstillstånd meddelas.

Nämnden kan även konstatera att förvaltningsrätten inte är konsekvent i sin bedömning av om ändamålet med vitesförelägganden beslutade med stöd av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder har förlorat sin betydelse. Förvaltningsrätten har i flera andra domar, avseende i allt väsentligt identiska mål, uttryckligen bedömt att ändamålet med vitet inte har förlorat sin

betydelse med hänvisning bland annat till att skyldigheterna enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder alltså gäller. Dessa avgöranden är meddelade både innan och efter domen den 30 november i nu aktuellt mål (se t.ex. Förvaltningsrättens i Stockholm avgöranden den 24 november i mål nr 19976-21, den 26 november i mål nr 22637-21 och 23850-21, den 2 december i mål nr 24720-21 och 25383-21, den 6 december i mål nr 26371-21 samt den 7 december i mål nr 19033-21, 19789-21, 24131-21 och 24504-21). Förvaltningsrättens tillämpning av 9 § lagen om viten är således inkonsekvent och det är otydligt vad som föranlett de skilda bedömningarna. Detta leder till rättsosäkerhet och att enskilda i mål med identiska omständigheter inte behandlas lika. Mot denna bakgrund är det även av vikt för ledningen av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt.

Utveckling av talan

Nämndens vitesföreläggande är meddelat med stöd av lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen. Även om Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen har upphört att gälla har giltighetstiden för lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen förlängts och gäller alltså. Förlängningen motiverades av att det bedöms finnas ett behov av fortsatt beredskap anledning av den pågående pandemin och det inte går att utesluta att det vid ett försämrat smittskyddsläge kan komma att behöva vidtas smittskyddsåtgärder med stöd av lagen.¹

Enligt 3 § lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen kvarstår därmed en fortsatt skyldighet för den som driver ett serveringsställe att säkerställa att trängsel undviks och att besökare kan hålla ett från smittskyddssynpunkt säkert avstånd från varandra. Att Folkhälsomyndighetens mer detaljerade föreskrifter är upphävda innebär sålunda inte per automatik att ändamålet med det aktuella vitet har förlorat sin betydelse.

I flera andra mål som rör utdömande av vite enligt lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen har också Förvaltningsrätten i Stockholm beträffande ändamålet med vitet gjort en annan bedömning än i nu aktuellt mål (se angivna målnummer strax ovan). Domstolen resonerade då enligt följande:

”Enligt 9 § viteslagen ska vite dock inte dömas ut om ändamålet med vitet har förlorat sin betydelse. I sammanhanget ska därför nämnas att Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd

(HSLF-FS 2020:37) om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen upphörde att gälla den 29 september 2021, med hänsyn till att det epidemiologiska läget då var bättre än när föreskrifterna trädde i kraft. Några motsvarande särskilda föreskrifter gäller heller inte för närvarande för serveringsställen. Det kan dock konstateras att giltighetstiden för lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen har förlängts i omgångar och nu senast till och med utgången av januari 2022 (SFS 2021:860). Förlängningen har skett med motiveringen att ett behov av fortsatt beredskap fortfarande finns med anledning av den pågående pandemin och risken för ett försämrat smittskyddsläge (jfr prop. 2020/21:219 s. 15 och 16). Enligt förvaltningsrättens mening är det därutöver av relevans att det i förarbetena till lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen har angivits att ett beslut om föreläggande ska kunna förenas med vite just för att ha en både lämplig och effektiv sanktion i de fall lagens bestämmelser inte följs (se prop. 2019/20:172 s. 28). Förvaltningsrätten finner mot den bakgrunden samt med hänsyn till att lagen alltså är gällande att ändamålet med vitet inte kan anses ha förlorat sin betydelse.”

Nämnden anser att denna bedömning av förvaltningsrätten är mer korrekt än den domstolen har gjort i nu aktuellt mål.

Förvaltningsrätten har vidare i domskälen i nu aktuellt mål även hänvisat till en dom från Kammarrätten i Göteborg av den 5 november 2021 i mål nr 3285-21, i vilken kammarrätten avlog en snarlik ansökan om utdömmande av vite enligt samma lag med hänsyn till att Folkhälsomyndighetens föreskrifter hade upphävts.

Nämnden vill därför i sammanhanget understryka att smittspridningen i samhället såg helt annorlunda ut när kammarrättens dom meddelades än vad som nu är fallet.

Enligt Folkhälsomyndighetens veckorapport om covid-19 för vecka 46 (publicerad den 26 november 2021) ökar antalet bekräftade fall av covid-19 i samhället.² Den 23 november fick Folkhälsomyndigheten vidare ett uppdrag av regeringen att inkomma med ett underlag för bedömning av behovet av nya smittskyddsåtgärder.³ Underlaget resulterade i att regeringen tog

² Folkhälsomyndigheten, Veckorapport om covid-19, vecka 46; tillgänglig via Folkhälsomyndighetens hemsida:

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/globalassets/statistik-uppfoljning/smittsamma-sjukdomar/veckorapporter-covid-19/2021/covid-19-veckorapport-2021-vecka-46-final.pdf> (läst den 8 december 2021).

³ Folkhälsomyndigheten, Underlag för att bedöma behovet av smittskyddsåtgärder, Delrapportering i regeringsuppdrag S2021/07524 (delvis); tillgänglig via Folkhälsomyndighetens hemsida:

<https://www.folkhalsomyndigheten.se/contentassets/4700bff46fce4dc2bac666d83>

fram en ny åtgärdsplan för införande av smittskyddsåtgärder,⁴ samt att Folkhälsomyndigheten den 7 december beslutade om nya allmänna råd för serveringsställen kopplade till 3 § lagen om tillfälliga smittskyddsåtgärder på serveringsställen.⁵

Mot denna bakgrund anser nämnden att förvaltningsrättens bedömning att ändamålet med vitet förlorat sin betydelse är fel. Med hänsyn till den smittspridning som just nu pågår i samhället är det istället av stor betydelse för smittskyddslagstiftningens effektivitet och vitets allmänpreventiva funktion att domstolen inte signalerar att ändamålet med vitet har gått förlorat.

Förvaltningsrättens dom ska därför upphävas och nämndens ansökan om utdömmande av försuttet vite av den 29 mars 2021 bifallas.

Bilagor

1. Förvaltningsrättens i Stockholm dom den 30 november 2021 i mål nr. 7215-21.

[9c93e96/underlag-bedoma-behovet-smittskyddsatgarder.pdf](#) (läst den 8 december 2021).

⁴ Socialdepartementets promemoria ”Regeringens åtgärdsplan för införande av smittskyddsåtgärder”, 2021-12-07; tillgänglig via regeringens hemsida: <https://regeringen.se/4ae2aa/contentassets/fe45c162544819deb7a1c52a24364/promemoria-regeringens-atgardsplan-for-inforande-av-smittskyddsatgarder.pdf> (läst den 8 december 2021).

⁵ Föreskrifter om ändring i Folkhälsomyndighetens föreskrifter och allmänna råd (HSLF-FS 2021:87) om särskilda begränsningar för att förhindra spridning av sjukdomen covid-19 (HSLF-FS 2021:93).